

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
กับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3

13

RELATIONSHIP BETWEEN ADMINISTRATORS' ACADEMIC LEADERSHIP SCHOOL AND
DRIVING SUFFICIENCY ECONOMY PRACTICE OF SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF ROI-ET
EDUCATIONAL SERVICE AREA 3

ประยูลย์ นนทะคำจันทร์*
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ .ดร. สมใจ ภูมิพันธุ์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3, 2) ศึกษาการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3, 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้บริหารจำนวน 137 คน และหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครูฝ่ายวิชาการ จำนวน 274 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ตัวเลือก มีความเชื่อมั่นภาวะผู้นำทางวิชาการเท่ากับ 0.95 และค่าความเชื่อมั่นการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เท่ากับ 0.93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน
2. การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน
3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 สรุปได้ดังนี้
 - 3.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

** บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

3.2 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ประสิทธิผลสัมพันธภาพระหว่างผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งหมด 7 ด้าน กับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน ทั้ง 5 ด้าน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ปรากฏว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งหมด 7 ด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้ง 5 ด้าน

ABSTRACT

The purpose of this research were 1) to study the Administrators' Academic Leadership Under The Office Roi-Et Educational Service Area 3, 2) to study the Driving Sufficiency Economy Practice of Schools Under The Office Roi-Et Educational Service Area 3, 3) to study the relationship between Administrators' Academic Leadership and Driving Sufficiency Economy Practice of Schools Under The Office Roi-Et Educational Service Area 3. The sample were 137 administration and 274 academic teachers. The instrument used in this research was five-level rating scale questionnaires. The reliability value of Administrators' Academic Leadership was 0.95 and the reliability value of Sufficiency Economy was 0.93. Data was analyzed by Frequency, percentage, Mean, Standard Deviation and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

The research found that :

1. The overall of Administrators' Academic Leadership Under The Office Roi-Et Educational Service Area 3 was at high level and considered in each side was all high level.

2. The overall of Driving Sufficiency Economy Practice of Schools Under The Office Roi-Et Educational Service Area 3 was at high level and considered in each side was all high level.

3. The relationship between Administrators' Academic Leadership and Driving Sufficiency Economy Practice of Schools Under The Office Roi-Et Educational Service Area 3. were,

3.1 The Administrators' Academic Leadership Under The Office Roi-Et Educational Service Area 3, The Overall were positive relationship with Sufficiency Economy Practice of Schools at quite high level, significant different at .01. The relationship level was quite high.

3.2 The result of Correlation Coefficient's Administrators' Academic Leadership in 7 side with 5 side's Driving Sufficiency Economy Practice of Schools Under The Office Roi-Et Educational Service Area 3 were Administrators' Academic Leadership in 7 side has the positive relationship with the Driving Sufficiency Economy Practice of Schools Under The Office Roi-Et Educational Service Area 3, all significant at .01.

ภูมิหลัง

ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงของโลก มีผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน ตลอดทั้งการ ทบทวนผลการพัฒนาที่ผ่านมาได้สะท้อนปัญหาเชิงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม มีการบริหารจัดการ ประเทศที่ไม่สมดุล ไม่ยั่งยืน และเปราะบาง จากความผันผวนของปัจจัยภายนอกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อนมากขึ้น ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องปรับกระบวนการพัฒนาให้ไปในทางสายกลางตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการ พัฒนาแบบองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลางเพื่อให้ประเทศสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล

เป็นธรรมและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง (สกลรัตน์ กุมทมาศ. 2550 : 1) จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษา เพื่อเป้าหมายที่สำคัญ คือ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในการดำเนินตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จจำเป็นต้องอาศัยองค์การปฏิบัติคือสถานศึกษา สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพของตนเอง โดยให้มีการบริหารจัดการที่เน้นคุณภาพและพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง (ธีระ รุญเจริญ. 2546 : 2)

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) และต่อเนื่องในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ได้เน้นการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงที่เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ ที่มีการอยู่ร่วมกันอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อมและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม และแผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นยุทธศาสตร์ระยะยาว 15 (พ.ศ. 2545-2559) ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากการนำสาระของการปฏิบัติการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายของรัฐสู่การปฏิบัติ และเป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา แผนพัฒนาการอุดมศึกษา และแผนพัฒนาด้านศาสนา ศิลปะและพัฒนาด้านสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เสร็จสมบูรณ์ทั้งระบบการเพื่อการปฏิรูปการศึกษา การกำหนดด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมในช่วง ระยะ 15 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2545 จนถึง พ.ศ. 2559 ที่สอดคล้องต่อเนื่องกันทั้งประเทศ แผนการศึกษาแห่งชาติ ได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดแผน โดยมีศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และธรรมชาติ บูรณาการเชื่อมโยงเป็นกระบวนการโดยรวมที่ “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาที่ยั่งยืน มีคุณภาพทางด้านเศรษฐกิจ สังคมการเมือง และสิ่งแวดล้อม และมุ่งไปสู่การอยู่ดีมีสุขของคนไทยทั้งปวง จากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและกรอบความคิดเบื้องต้น เจตนารมณ์ของการศึกษาแห่งชาตินี้ พัฒนาชีวิตให้มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข และพัฒนาสังคมไทยเป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง และมีคุณภาพ 3 ด้าน คือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. 2553 : 6)

ในช่วงที่ผ่านมา แม้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ ต่างรู้จักและมีความเข้าใจแนวคิดดังกล่าว แต่กว่าจะเกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งและน้อมนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน กลับเกิดขึ้นเมื่อประเทศต้องประสบปัญหาภัยพิบัติเศรษฐกิจ ในปี 2540 ซึ่งนับเป็นบทเรียนที่ทำให้ประชาชนได้เข้าใจถึงผลจากการพัฒนาที่ไม่สมดุลและไม่มีเสถียรภาพซึ่งส่งผลต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในวงกว้าง ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่คำนึงถึงระดับความเหมาะสมกับศักยภาพของประเทศทำให้ไม่ได้สร้างพื้นฐานที่มั่นคงและเข้มแข็ง หรือสร้างระบบภูมิคุ้มกันที่ดี รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในสังคมไทยอย่างเป็นระบบ ด้วยการกำหนดนโยบายด้านการศึกษา โดยนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ใช้คุณธรรมเป็นฐานของกระบวนการเรียนรู้ ที่เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว ชุมชน และสถาบันทางศาสนา ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ เจตคติและค่านิยม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์ มีความสุขและความยั่งยืน กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักในการพัฒนาคนและสร้างเยาวชนให้มีคุณภาพ ได้ตระหนักและเห็นคุณค่าในภารกิจดังกล่าว จึงมีนโยบายที่จะสร้างกระบวนการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง โดยอัญเชิญมาใช้เป็นหลักในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพสามารถพึ่งตนเองได้ เกิดความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ ในการดำเนินชีวิตและเป็นพลเมืองดีของชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550 ก : 2) และ ปรียานุช พิบูลสรารุช (2550 : 2-8) กล่าวว่า การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ไม่ได้หมายความว่าโรงเรียนต้องขุดบ่อเลี้ยงปลา ปลูกผักบุ้ง อันที่จริงแล้วเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิด หลักปฏิบัติที่เป็นวิถีการดำเนินชีวิตสำหรับคนทุกกลุ่ม ทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นคนใน

ชนบท คนในเมือง ไม่ว่าจะประกอบอาชีพใด หรืออยู่ในสถานะใด และไม่ใช้เรื่องเฉพาะภาคเกษตรเท่านั้น แต่เป็นการดำเนินชีวิตของคนทุกคนเพื่อให้ชีวิตเกิดประโยชน์และมีความสุขทั้งต่อตนเองและผู้อื่น รวมไปถึงสังคม ประเทศชาติ และโลก ถ้าเราเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการคิด การพูด และการทำงาน ชีวิตจะมีความสุขและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทำให้เราสามารถเลือกรับ ปรับตัวได้ และในวงการศึกษากิจการคือการอบรมบ่มเพาะเยาวชนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ก่อนที่นักเรียนจะย่างก้าวออกจากรั้วโรงเรียน ต้องเตรียมเขาให้เป็นคนดี มีคุณภาพ และมีความสุขในสังคม ผู้บริหารหรือครูต้องนำหลักบริหาร กรอบความคิด และแนวทางการปฏิบัติมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการทำงานที่ทำอยู่แล้ว ให้มีความสุข และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านวัตถุ หรือเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ (2550 ข : 9) ได้สรุป ความเป็นมาของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา เนื่องจากเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนามธรรม การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในระยะแรก จึงเริ่มจากการค้นหาตัวอย่างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีคุณลักษณะและการจัดการที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ พอประมาณกับศักยภาพของนักเรียน พอประมาณกับภูมิสังคมของโรงเรียนและชุมชนที่ตั้ง ฝึกให้เด็กคิดเป็นทำเป็นอย่างมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในด้านต่างๆ โดยการดำเนินกิจกรรมต้องนำไปสู่ความยั่งยืนของผล และส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความรู้ อย่างรอบคอบระมัดระวัง ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้วยความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต ไม่เอาเปรียบผู้อื่น อดทน มีความเพียร มีวินัย มีสัมมาคารวะรู้จักทำประโยชน์ให้กับสังคม ร่วมกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม สืบสานวัฒนธรรมไทยส่งเสริมให้บูรณาการ การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมเหล่านี้เข้าไปในการเรียนรู้ สาระต่างๆ ทุกสาระการเรียนรู้

การบริหารและพัฒนาสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการของสถานศึกษา จึงเป็นบุคคลมีบทบาทสำคัญในการนำแนวทางการจัดการศึกษาของชาติและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการลงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ปลูกฝังแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม เป็นการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการดำรงชีวิตตั้งแต่วัยเด็กจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ สามารถดำรงชีวิตให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง จากความสำคัญดังกล่าว ภาวะผู้นำทางวิชาการจึงมีความสัมพันธ์กับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะสามารถนำพาสถานศึกษาให้ผ่านเกณฑ์การประเมินของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยดำเนินการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงและพัฒนาต่อยอดไปสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาได้ (สุดาวรรณ เครือพานิชย์, 2554 : ออนไลน์) การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษานั้น สถานศึกษาดำเนินงานในส่วนต่างๆ เช่น การจัดบรรยากาศในสถานศึกษา ควรอาศัยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการในสถานศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาบรรยากาศด้านคุณธรรม ส่งเสริมการแสวงหาความรู้ โรงเรียนจึงนับได้ว่าเป็นสถาบันหนึ่งที่มีความสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามในทุกๆ ด้าน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้นำในการปฏิรูปการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเช่นเดียวกับ เดวิส และโทมัส (Davis and Thomas, 1989) ที่กล่าวว่าพฤติกรรมการณ์เป็นผู้นำของผู้บริหารส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษาและการเป็นผู้นำทางวิชาการเป็นบทบาทที่สำคัญของผู้บริหาร ในการเน้นกิจกรรมการเรียนการสอนและปฏิบัติการสอนของครู

ดังนั้น สำนักงานการศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้กำหนดพันธกิจ (Mission) ไว้ว่า พัฒนา ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ คู่คุณธรรม และจริยธรรม มีความเป็นไทย ห่างไกลยาเสพติด ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ประจำปีงบประมาณ 2557 กลยุทธ์ที่ 2 คือ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นไทยและวิถีชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดย

ข้อมูลจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 211 โรงเรียน มีโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) จากกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปี พ.ศ. 2553 จำนวน 5 โรงเรียน พ.ศ. 2554 จำนวน 18 โรงเรียน พ.ศ. 2555 จำนวน 39 โรงเรียน พ.ศ. 2556 จำนวน 47 โรงเรียน รวมทั้งหมด 109 โรงเรียน และ พ.ศ. 2556 โรงเรียนที่ผ่านการประเมินศูนย์การเรียนรู้ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 3 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. 2557 : ออนไลน์) ซึ่งนับว่ามีจำนวนโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินน้อย จากความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ เพื่อนำผลที่ได้ไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนานักเรียนและสถานศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3
2. เพื่อศึกษาการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

กรอบแนวคิดงานวิจัย

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครู จำนวน 2,148 คน จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำนวน 211 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3, 2557)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และครู กำหนดจำนวนโรงเรียนตามตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียน 137 โรงเรียน จากนั้นสุ่มโรงเรียนแบบแบ่งชั้นตามอำเภอ (Stratified Random Sampling) แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลาก ผู้บริหาร และครู ที่มาได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ จากนั้นจึงทำการเลือกผู้บริหาร และครู โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง เป็นผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน ได้ผู้บริหารจำนวน 137 คน และครู โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง เป็นหัวหน้าฝ่ายวิชาการกับครูฝ่ายวิชาการโรงเรียนละ 2 คน ได้กลุ่มตัวอย่างครู จำนวน 274 คน รวมกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและครู จำนวน 411 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert Scale) ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารโรงเรียน ข้อคำถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert Scale)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจัดเก็บรวบรวมข้อมูล โดยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ขออนุญาตราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามหลากหลายวิธีทั้งส่งด้วยตนเอง เสร็จข้ายที่มงานของแต่ละอำเภอ และส่งทางไปรษณีย์ ที่มีชื่อที่อยู่ของผู้วิจัยพร้อมด้วยหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย ถึงกลุ่มตัวอย่างและให้ส่งกลับคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ บางส่วนผู้วิจัยขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตัวเองโดยนัดหมายวันและเวลาในการส่ง-รับแบบสอบถามคืน โดยส่งไปทั้งหมดจำนวน 411 ฉบับ นำแบบสอบถามที่รวบรวมมาได้ จำนวน 411 ฉบับ ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์พบว่ามีความถูกต้องสมบูรณ์ จำนวน 411 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาผลการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

- 1.1 ความถี่ (Frequency)
- 1.2 ร้อยละ (Percentage)
- 1.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)
- 1.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

- 2.1 การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence

: IOC)

- 2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.1 ด้านการกำหนดภารกิจและเป้าหมายของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากยกเว้นข้อ 1 ผู้บริหารมีการกำหนดวิธีการและวางแผนปฏิบัติการดำเนินงานด้านวิชาการ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ของโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ข้อ 4 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดโครงการและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน และข้อ 6 ผู้บริหารมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาศักยภาพของครูโดยการประชุม อบรม สัมมนาศึกษาดูงานด้านวิชาการเพื่อพัฒนาให้เป็นผู้บริหารวิชาการ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ข้อ 5 ผู้บริหารมีการจัดทำและปรับปรุงหลักสูตรขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

1.2 ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 3 ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อ 1 ผู้บริหารดำเนินการส่งเสริมให้ครูวิเคราะห์หลักสูตร จัดทำโครงการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นรายวิชาพร้อมทั้งมีการบันทึกผลการสอนทุกครั้ง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ข้อ 5 ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการสอบ และประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลายในทุกระดับ ของการจัดการเรียนการสอน และข้อ 6 ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ เช่น บทความ เอกสารหรือหนังสือที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน รวมทั้งนำผลงานจากการเรียนรู้ในห้องเรียนมาจัดแสดง เช่น การจัดนิทรรศการหรือจัดป้ายนิเทศ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 3 ผู้บริหารสังเกตการสอน นิเทศ และประเมินผลการสอนอย่างสม่ำเสมอทั้งส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย

1.3 ด้านการจัดบรรยากาศทางวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับมาก โดยข้อ 1 ผู้บริหารส่งเสริมให้โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ข้อ 3 ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการส่งเสริมและรักษาภาพลักษณ์ที่ดีของโรงเรียน และข้อ 2 ผู้บริหารส่งเสริมการจัดทำและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและสนับสนุนให้แหล่งเรียนรู้จากภายนอกโรงเรียน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 5 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนา นักเรียนด้านวิชาการ

1.4 ด้านการมีทักษะและความรู้ด้านวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อ 1 ผู้บริหารมีความรู้และทักษะทางด้านการสอนสามารถนิเทศการสอนของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ข้อ 4 ผู้บริหารสามารถนำความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์มาใช้ในการ พัฒนางานและการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียนได้ และข้อ 3 ผู้บริหารเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สนใจใฝ่ศึกษา ค้นคว้า วิจัย พัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามความพึงประสงค์ของโรงเรียน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 5 ผู้บริหารสามารถพัฒนาและสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อเพิ่มศักยภาพการเรียนการสอน

1.5 ด้านการนิเทศและประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อ 3 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย เช่น การทดสอบ การสังเกต พฤติกรรม และความสามารถในการปฏิบัติงาน การตรวจสอบผลงานการประเมินตามสภาพจริง เพื่อประเมิน ความก้าวหน้าของนักเรียนเปรียบเทียบกับเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ข้อ 5 ผู้บริหาร ส่งเสริมให้ครูใช้ผลประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน เพื่อปรับปรุงพัฒนานักเรียน ให้สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละ บุคคล เช่น ดำเนินการสอนซ่อมเสริม การใช้แบบฝึกทักษะ และข้อ 1 ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนพบครูเป็น รายบุคคล เพื่อปรึกษาเกี่ยวกับความก้าวหน้าด้านการเรียนการสอน และข้อ 2 ผู้บริหารจัดให้ครูมีการวิเคราะห์ให้นักเรียนเป็น รายบุคคลเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขจุดอ่อน ทางด้านการเรียนของนักเรียน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 4 ผู้บริหาร ส่งเสริมให้มีการจัดระบบการแจ้งผลความก้าวหน้าทางการเรียนให้นักเรียนและผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง

1.6 ด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ผู้ปกครอง และครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อ 2 ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ใน ชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ข้อ 1 ผู้บริหารมีการวางแผน ประสานงานและความร่วมมือกับนักเรียน ผู้ปกครอง ครู ในการจัดกิจกรรม และการให้บริการแก่ชุมชน และข้อ 3 ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียน ผู้ปกครองและครูได้พบปะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการพัฒนาโรงเรียนร่วมกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายของโรงเรียน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 6 ผู้บริหาร เปิดโอกาสให้ คิษย์เก่า ผู้ปกครอง และครู เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้งชมรม สมาคมผู้ปกครอง ครู คิษย์เก่า หรือมูลนิธิเพื่อ การศึกษา

1.7 ด้านการส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมี ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อ 5 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ข้อ 2 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำทักษะ และประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกอบรมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อ และ ข้อ 3 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อช่วยในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ ในการเรียนได้รวดเร็วขึ้น โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 4 ผู้บริหารมีการเชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้เกี่ยวกับ เทคนิค วิธีการสอนแก่ครูอยู่เสมอ

2. การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2.1 ด้านการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อ 1 โรงเรียนนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการโดยกำหนดเป็นนโยบาย

แผนกลยุทธ์และหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ข้อ 5 โรงเรียนใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดระบบการบริหารงานของสถานศึกษา และข้อ 4 โรงเรียนส่งเสริมการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 2 โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูศึกษาวิเคราะห์ วิจัยแนวทางการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2.2 ด้านการพัฒนาบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อ 1 โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุน บุคลากรให้ได้รับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ข้อ 2 โรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และข้อ 3 โรงเรียนสนับสนุนส่งเสริมให้ครูนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้บูรณาการในการจัดการเรียนการสอนและการดำเนินชีวิต โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 5 โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณ เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 ด้านการขยายผลและพัฒนาเครือข่าย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อ 5 โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการศึกษาด้านเศรษฐกิจพอเพียงให้กับสมาชิก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ข้อ 4 โรงเรียนจัดให้มีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานระหว่างเครือข่ายกับหน่วยงานและชุมชน และข้อ 1 โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาความรู้และการวิจัยเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงให้กับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มสมาชิก และโรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรได้เป็นตัวแทนในการพัฒนางานด้านเศรษฐกิจพอเพียงของเครือข่าย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 2 โรงเรียนเป็นแกนนำเครือข่าย มีสมาชิกและเป็นแบบอย่างด้านการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

2.4 ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อ 1 โรงเรียนจัดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการประชาสัมพันธ์ความรู้ผลงาน และส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ข้อ 4 โรงเรียนมีการรณรงค์ให้บุคลากรนักเรียนผู้ปกครอง และชุมชนนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต และข้อ 5 โรงเรียนจัดให้มีการเผยแพร่ความก้าวหน้าและผลงานด้านการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาได้นำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 3 โรงเรียนจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ประวัติและผลงานของผู้ที่ได้รับการยกย่องด้านเศรษฐกิจพอเพียง

2.5 ด้านการพัฒนากระบวนการติดตามและประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อ 3 โรงเรียนจัดให้คณะกรรมการร่วมกันกำหนดรูปแบบแนวทาง ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการปฏิบัติงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง และข้อ 5 โรงเรียนมีการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ ปัญหาและอุปสรรค และหาแนวทางแก้ไขเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ข้อ 4 โรงเรียนมีการติดตามและประเมินผลในการปฏิบัติงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นรูปธรรม โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 2 โรงเรียนจัดให้คณะกรรมการร่วมกันกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการปฏิบัติกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 สรุปได้ดังนี้

3.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 ผลการศึกษาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งหมด 7 ด้านกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน ทั้งหมด 5 ด้าน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ปรากฏว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งหมด 7 ด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้ง 5 ด้าน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

ตัวแปร	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y
X ₁	.489**	.172**	.409**	.491**	.410**	.425**
X ₂	.568**	.273**	.511**	.606**	.551**	.561**
X ₃	.532**	.352**	.515**	.514**	.500**	.573**
X ₄	.603**	.319**	.533**	.622**	.584**	.605**
X ₅	.570**	.294**	.438**	.461**	.435**	.509**
X ₆	.603**	.356**	.653**	.578**	.604**	.653**
X ₇	.631**	.345**	.554**	.575**	.597**	.625**
X	.665**	.348**	.602**	.648**	.613**	.657**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอในการนำไปใช้

จากผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. จากการศึกษาวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณารายด้านแล้ว พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน การเรียนการสอน มีระดับการปฏิบัติค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผู้บริหารจึงควรส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะผู้บริหารต้องสนใจเข้าสังเกตการสอน นิเทศ และประเมินผลการสอนอย่างสม่ำเสมอรวมทั้งส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เพื่อให้ระดับการปฏิบัติเพิ่มมากขึ้น

2. จากการศึกษาวิจัยการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณารายด้านแล้ว พบว่า การขยายผลและพัฒนาเครือข่าย และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ มีระดับการปฏิบัติค่าเฉลี่ยต่ำสุด โรงเรียนควรขยายเครือข่ายจัดให้มีการประชุมสัมมนาในกลุ่มโรงเรียนที่เป็นเครือข่ายให้มากกว่านี้ มีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ประวัติและผลงานของผู้ที่ได้รับการยกย่องด้านเศรษฐกิจพอเพียงให้หลากหลายเพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาได้รับรู้เพื่อให้มีระดับการปฏิบัติในระดับที่มากขึ้น

3. จากการศึกษาวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในด้านการพัฒนาบุคลากรน้อยที่สุด โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ซึ่งโรงเรียนจะต้องมีการจัดสรรงบประมาณ ส่งเสริมสนับสนุน บุคลากรให้ได้รับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง สามารถบูรณาการใช้ในการปฏิบัติงาน การจัดการเรียนการสอนและการดำเนินชีวิตได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

- 2.1 ควรวิจัยเชิงปฏิบัติการความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน
- 2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ประสานงานการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริสำนักพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2550ก.
- _____ . ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (2550–2554). กรุงเทพฯ : ศูนย์ประสานงานกลางดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. สำนักงานพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา และกิจกรรมพิเศษ. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2550ข.
- ธีระ รุญเจริญ. การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : ช้าวฟาง, 2546.
- ปริญญานุช พิบูลสารวุธ. การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2550.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. สงขลา : โรงพิมพ์นำศิลป์, 2553.
- สกุลรัตน์ กุมุทธมาศ. การบริหารงานตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก <http://eppower.thaiforum.net/forumf98/topic-t817.htm> (สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2557).
- สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2557. ร้อยเอ็ด : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3, 2557.
- สุดาวรรณ เครือพานิช. “9,999 สถานศึกษาพอเพียงถวายในหลวงกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <http://social.obec.co.th/node/94>. (สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2557).
- Davis, Gary A. and Thomas, Margaret A. Effective School and Effective Teachers. Boston: Allyn and Bacon, 1989.
- Krejcie R.V. and Morgan E.W. “Determining Sample size for Research Activities.” Educational and Psychological Measurement. 1970.

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร